

СТАНОВИЩЕ

по конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ в област на висше образование 2. *Хуманитарни науки*, професионално направление 2.1. *Филология (Съвременен руски език – прагматика)*, Катедра по руски език, Факултет по славянски филологии, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, *Държавен вестник*, бр. 61 от 02.08.2022 г.

от доц. д-р **Красимира Александрова Петрова**, Катедра по руски език, Факултет по славянски филологии, Софийски университет „Св. Климент Охридски“

1. Данни за конкурса

Настоящото становище е изготвено във връзка със заповед № РД 38 - 540 от 20.09.2022 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“, в която съм определена за член на научното жури по обявения в ДВ бр. 61 от 02.08.2022 г. от СУ „Св. Климент Охридски“ конкурс за „професор“ в професионално направление 2.1. *Филология (Съвременен руски език – прагматика)*. В конкурса участва един кандидат – доц. д-р **Силвия Атанасова Петкова** от катедра „Руски език“, ФСлФ, СУ. В предоставените документи и в процедурата не установявам нарушения. При изискващи се 550 т. по чл. 2б от ЗРАСРБ в документите са описани и доказани данни за 958 т., които значително надвишават минималните национални изисквания за академичната длъжност „професор“.

2. Данни за научните трудове и дейността на кандидата

Доц. д-р Силвия Атанасова Петкова е заемала последователно длъжностите на асистент в Катедрата по руски език на ФСлФ, СУ от 1994 г., от 1997 г. старши асистент, от 2002 г. главен асистент. Хабилитира се като доцент по съвременен руски език – семантика и прагматика през 2010 г. с труд, посветен на функционално-прагматичен анализ на метадискурсивните маркери. Степента „доктор“ е получила от Московския държавен университет, където е била редовен докторант от 1988 г. в областта на семантиката. И допълнителните специализации, квалификационни курсове са в областта на семантиката, прагматиката, дискурсивния анализ и преподаването на чужди езици, като обучението е в София, Москва, Токио.

Научните интереси на доц. д-р Силвия Петкова са в полето на лингвистичната прагматика, семантиката, съпоставителната лексикология, теорията на превода и анализа на дискурса. Съответно представените трудове за участие в конкурса за „професор“ са в тези области и това са 1 монография, раздел от колективна монография, 60 научни статии, 4 рецензии на книги, 2 обзора и 4 хроники и персоналии. Също така тя е съавтор на университетски

учебник по лексикална семантика и съпоставителни изследвания, участвала е в създаването на един двуезичен речник. Участвала е в многобройни международни научни форуми в България, Русия, Сърбия, Германия. Била е в организационните комитети на някои конференции у нас.

Преподавателската дейност на доц. д-р Силвия Петкова обхваща три задължителни теоретични дисциплини от бакалавърската степен – като титуляр на лекционните курсове по *Съвременен руски език. Прагматика, Увод в теорията на превода* и *Превод на медийни текстове*, а също така и на две свободноизбираеми дисциплини за студентите от преводаческия профил – *Съвременният политически дискурс и проблемите на превода* и *Руската разговорна реч: семантика, прагматика, превод*. В магистърската степен чете три теоретични курса: *Съпоставителна лексикология* (като част от курса по *Съпоставителна лингвистика*), *Лингвистика на текста* и *Лингвопрагматика и межкултурен диалог*. Успешно са защитени 15 дипломни работи в областта на прагматиката, фразеологията и теорията на превода и две дисертации (2016 г.) под нейно научно ръководство.

Административните дейности на доц. д-р Силвия Петкова във ФСлФ на СУ „Св. Климент Охридски” са свързани с длъжността ѝ като ръководител на Катедрата по руски език (от февруари 2020 г.) и като ръководител на магистърска програма „Език. Култура. Превод” (от 2003 г.).

Проектната дейност обхваща ръководство на 2 научноизследователски проекта, финансирани от ФНИ към СУ: „Експресивност и оценка в руската преса от началото на 21 век до днес“ (2019 г.) и „Съвременният руски медиен дискурс (комуникативни стратегии и метафорични модели)“ (2018 г.), участие в организационния комитет на конференция „Превод. Култура. Комуникация“ (2018 г.). Участник е в първия етап на образователния проект за създаване на общи магистърски програми между ВТУ, СУ, ЮЗУ и ТУ - Габрово в партньорство с чуждестранни университети, финансиран по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, съфинансирана от Европейските структурни и инвестиционни фондове - юли 2022 г.

Други професионални и експертни дейности на доц. д-р Силвия Петкова са свързани с участие в редколегията на списание „Съпоставително езикознание“ (от 2011 г.), както и в проекти, свързани с дигитализирането на материалите на списанието.

Била е член на комисии за разработка на учебните планове на специалност „Руска филология“ (бакалавърска и магистърска степен) в СУ „Св. Климент Охридски“ и в експертни комисии към МОН като автор на материалите за ДЗИ по руски език (2011 – 2015 г.) и в Националната комисия за провеждане на ученическата олимпиада по руски език (2002 г.).

Участвала е в 16 научни журита за конкурси за заемане на академични длъжности и присъждане на научни степени в СУ, ВТУ, ПУ, ШУ и ЮЗУ.

3. Научни приноси

Научните приноси на доц. д-р Силвия Петкова са обединени в 3 тематични области, свързани с нейните научни интереси и преподавателска дейност:

- 1) Съвременен руски език – Прагматика
- 2) Теория на превода
- 3) Методика на чуждоезиковото обучение

В текста на монографията (*Петкова С. Евфемизми в современных медиатекстах. Коммуникативно-прагматический аспект, София, Парадигма, 2022, 282 стр. ISBN 978-954-326-490-2*) се пресичат основните интереси на авторката – предлага се комуникативно-прагматичен анализ на евфемизмите и табуираната лексика в предимно медийни текстове, в публична и разговорна реч. Примерите са ексцерпирани от медийни текстове от 21 век в интернет и Националния корпус на руския език и са анализирани чрез комплексна изследователска методология. Приносно е разграничаването на по-стари традиционни и нови евфемизми, отразяващи динамиката на социалните процеси и ценностните ориентации в медийния дискурс, разграничаването на функциите на евфемизмите – етична и манипулативна, езиковите механизми и речевите стратегии на употребата им. Част от анализа представя различни стратегии на самопрезентация на автора „като социално отговорна личност, която се грижи за популяризирането на комуникативните практики на толерантността“, тенденции към политкоректни евфемизми, но се откроява липса на етно-толерантни употреби.

Анализът на евфемизмите и табуирането в лично-битовата сфера отразяват динамика в словесните забрани в съвременното рускоезично комуникативно пространство. Резултатите от анализа имат приложение в преподаването на комуникативните норми на съвременния руски език, в избора на преводаческите стратегии.

Наблюденията над различни езикови явления и аспекти от руски речеви актове, които досега не са били обект на изследване в българската русистика (например, обръщенията, метакомуникативните извинения, рефлексивите, експресивните диалогични реакции, джендър-чувствителни образни перифрази и др.) са сред първите в българската русистика и са с приложение в развитието на дискурсивната и комуникативната компетентност на студентите.

В публикациите, свързани с теорията на превода и диалога между културите, за пръв път са анализирани експресивни обръщения, превода на експресивни речеви формули на български език, като се отчитат ситуационните параметри на комуникацията.

Статиите, насочени към формиране на реторична и социокултурна компетентност у учащите се, към разбирането и интерпретацията на изучавания чуждоезиков текст подпомагат изграждането на комуникативни

умения у учащите се.

Доц. д-р Силвия Петкова участва в екип за създаване на комуникативно ориентиран двуезичен (двупосочен англо-руски и руско-английски) речник от нов тип, който включва значителен брой думи и фрази от английската и руската разговорна реч с допълнителна прагматична и лингвокултурологична информация (*PONS Новейший англо-русский и русско-английский словарь*. Т. Алексиева, Р. Божанкова, О. Лазова, С. Петкова, Е. Ралфс, Н. Вазов. Москва, Рипол Классик, 2011. ISBN 978-5-386-03126-8).

В приложената справка, изработена от „Библиотечно-информационния отдел“ на Университетската библиотека на СУ „Св. Климент Охридски“, са посочени 114 цитирания, установени от автора (16 от които в РИНЦ и 6 в Google Наука), 1 цитиране в Scopus, 1 цитиране и 1 рецензия в СЕЕОЛ, 3 цитирания в Киберленинка, общо 13 индексирани публикации. 7 публикации са отразени в български, руски и немски библиотечни каталози. Тези данни свидетелстват не само за добрата публикационна активност, но и за високата оценка на трудовете ѝ сред лингвистичната общност.

Сред препоръките, които мога да отправя към доц. д-р Силвия Петкова е да засили съпоставителния аспект в своите изследвания, което ще разшири кръга на читателите и увеличи практическата насоченост по чуждоезиково обучение и в практиката на превода. Като техническа бележка – да бъде посочвана дата на последен достъп към библиографските единици в електронен вид.

4. Заключение

Въз основа на обобщените в становището научни приноси в трудовете, предоставени за конкурса, успешната ѝ преподавателската, научно-изследователска, проектна, експертна и административна дейност убедено смятам, че **доц. д-р Силвия Атанасова Петкова** може да заеме академичната длъжност „професор“ в област на висше образование 2. *Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология (Съвременен руски език – прагматика)* в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и гласувам за това положително.

10.12.2022 г.

гр. София

Изготвила становището:

(доц. д-р Красимира Петрова)